

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра права

Затверджую
 Декан факультету міжнародних відносин і права
 професор
 Юрій МУДРИК

«09» вересня 2024 року

СІЛАБУС

Навчальна дисципліна **Міжнародний захист прав людини**
 Освітньо-професійна програма **Право**
 Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Місяць Андрій Петрович
Профайл викладача	https://isu1.khnu.km.ua/isu/dbsupport/teachers/
Е-майл викладача(ів)	advokm@ukr.net
Контактний телефон	067-7941356
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmn.edu.ua/course/view.php?id=6983
Консультації	Очні: четвер з 14-00 до 14-30 ауд. 4-416 Онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС			залік	іспит
					Всього	Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття						
Д	4	8	5	150	65	26	26	13		85				+

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Міжнародний захист прав людини» становить частину фахової підготовки бакалаврів, що отримують освіту у галузі права. Дисципліна покликана сформувати у студентів систему теоретичних та практичних знань про сутність та правову природу прав і свобод людини, необхідні знання з міжнародної системи захисту прав людини, яка включає велику кількість міжнародно-правових актів з прав людини і контрольних та судових механізмів щодо захисту прав людини. Студенти отримують професійні знання щодо практики Європейського суду з прав людини, Комітету ООН з прав людини та інших юридичних та політичних органів. Дисципліна викладається для студентів денної форми навчання юридичної спеціальності. Пари викладання використовуються лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); усне опитування, тестування, контрольна робота, самостійна робота (індивідуальні завдання).

Пререквізити:—Теорія держави і права, міжнародне публічне право, міжнародне приватне право.
Кореквізити: адвокатура України.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування особистості фахівця, здатного вирішувати типові та складні завдання у сфері захисту прав людини та громадянина.

Завдання дисципліни: формувати у здобувачів вищої освіти здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, знання та розуміння предметної області та професійної діяльності, здатність бути критичним і самокритичним, здатність спілкуватися іноземною мовою, повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи, знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини, знання і розуміння основ права Європейського Союзу, знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права, здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності, здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації, здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування, здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення, здатність ухвалювати рішення та діяти.

дотримуючись принципу недопустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Очікувані результати навчання.

Здобувач, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему; вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію; застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки; готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях; надавати консультації щодо можливих способів захисту прав і інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Права людини в історії політико-правової думки. Сутність та класифікація прав людини. Загальні положення про права людини	Права людини в історії політико-правової думки. Сутність та класифікація прав людини. Загальні положення про права людини	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Права людини в історії політико-правової думки. Сутність та класифікація прав людини. Загальні положення про права людини», підготовка до семінарського заняття за темою №1	6	[2,с.8-21;3, с.308-316; 5,с.10-16]
2	Міжнародне право прав людини як галузь міжнародного Права	Міжнародне право прав людини як галузь міжнародного права	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Міжнародне право прав людини як галузь міжнародного права», підготовка до семінарського заняття за темою №2	6	[2,с.8-21;3, с.308-316; 5,с.10-16]
3	Захист прав людини в діяльності ООН. Інституційна та нормативно-правова основа універсальної системи захисту прав людини	Захист прав людини в діяльності ООН. Інституційна та нормативно-правова основа універсальної системи захисту прав людини	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Захист прав людини в діяльності ООН. Інституційна та нормативно-правова основа універсальної системи захисту прав людини», підготовка до семінарського заняття за темою №3	6	[3, с.316-335; 4,с.15-20; 5,с.16-39]
4	Європейська система захисту прав людини	Європейська система захисту прав людини	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Європейська система захисту прав людини» підготовка до семінарського заняття за темою №4	7	[2,с.44-53;3, с.335-359; 4,с.42-46; 5,46-67]

5	Захист прав людини у країнах Африки	Захист прав людини у країнах Африки	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Захист прав людини у країнах Африки» підготовка до семінарського заняття за темою №5	7	[3,с.357-365; 4,с.57-59; 5,114-139]
6	Система захисту прав людини у мусульманських Країнах	Система захисту прав людини у мусульманських країнах	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Система захисту прав людини у мусульманських країнах» підготовка до семінарського заняття за темою №6	7	[3,с.299-301; 4,с.59-61; 5,110-114]
7	Міжамериканський досвід захисту прав Людини	Міжамериканський досвід захисту прав людини	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Міжамериканський досвід захисту прав людини» підготовка до семінарського заняття за темою №7	7	[2,с.76-90;3, с.288-294; 4,с.52-57; 5,110-114]
8	Інші регіональні системи захисту прав Людини	Інші регіональні системи захисту прав людини	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Інші регіональні системи захисту прав людини», підготовка до семінарського заняття за темою №8, підготовка до тестового контролю за темами № 1-8	7	[3,с.357-365]
9	Сутність та обсяг основних прав, передбачених Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року. Позитивні та Негативні зобов'язання держав щодо забезпечення та захисту конвенційних Прав	Сутність та обсяг основних прав, передбачених Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року. Позитивні та негативні зобов'язання держав щодо забезпечення та захисту конвенційних прав	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Сутність та обсяг основних прав, передбачених Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року. Позитивні та негативні зобов'язання держав щодо забезпечення та захисту конвенційних прав», підготовка до семінарського заняття за темою №9	7	[2,с.44-53; 5, с.10-16]
10	Право на життя (ст.2), свободу та собисту недоторканність (ст.5).	Право на життя (ст.2), свободу та собисту недоторканність (ст.5).	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Право на життя (ст.2), свободу та собисту недоторканність (ст.5)», підготовка до семінарського заняття за темою №10	7	[3, с.365-373; 4,с.66-71]
11	Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження чи покарання (ст.3). Заборона дискримінації (ст.14).	Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження чи покарання (ст.3). Заборона дискримінації (ст.14).	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження чи покарання (ст.3). Заборона дискримінації (ст.14)», підготовка до семінарського заняття за темою №11	6	[3, с.373-383; 4,с.71-75]

12	Право на повагу до приватного та сімейного життя, житла та кореспонденції (ст.8). Право на власність (ст.1 Протоколу №1)	Право на повагу до приватного та сімейного життя, житла та кореспонденції (ст.8). Право на власність (ст.1 Протоколу №1)	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Право на повагу до приватного та сімейного життя, житла та кореспонденції (ст.8). Право на власність (ст.1 Протоколу №1)», підготовка до семінарського заняття за темою № 12	6	[3, с.390-419; 4,с.79-82]
13	Захист прав людини, що здійснює ОБСЄ	. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх», підготовка до семінарського заняття за темою № 17	6	[3, с.236-238; 5,с.146-155]
			Всього за 8-й семестр	85	

Примітка: *Лекції і практичні заняття у восьмому семестрі - дві години в тиждень лекцій, практичні заняття – одна година в тиждень

Політика дисципліни.

Освітній процес університету передбачає постійне відвідування здобувачами лекційних семінарських та практичних занять. При підготовці до семінару здобувачу необхідно уважно ознайомитися з питаннями, які винесено на заняття. Після цього приступити до вивчення навчальної літератури, нормативного матеріалу. До практичних занять здобувач має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок визнання і зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»). Вивчення навчальних питань доцільно супроводжувати необхідними помітками у конспектах. Завершальний етап підготовки до семінару полягає в складанні планів виступу з кожного питання семінару. Тобто підготовка до заняття: потребує опрацювання конспекту лекцій та повторення питання плану семінарського заняття; ознайомлення з рекомендованою основною і додатковою літературою; виконання завдання, опрацювання тестів, що винесених на самостійну підготовку; при наявності труднощів здобувач може сформулювати питання до викладача для отримання роз'яснення того чи іншого положення теми.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою відповідно до Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та семінарських занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. Оцінка, яка виставляється за лабораторне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів, знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення...При цьому використовуються методи поточного контролю: усне опитування; тестовий контроль теоретичного матеріалу з теми; презентація індивідуальних завдань.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу, який проводиться тестуванням з усього матеріалу дисципліни. Здобувач, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (іспит), вважається невстигаючим. Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється тестуванням.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів у восьмому семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль, іспит
УО (мінімальна кількість оцінок усього опитування – 6)	КР	Т К		
8 семестр				
Семінарські і практичні заняття	Контрольна робота	Тестовий контроль		Підсумковий контрольний захід (0,4)
УО (мінімальна кількість оцінок усього опитування – 6)	КР	Т К		
ВК:	0,2	0,1	0,1	

Оцінювання тестових завдань

Тестове завдання для кожного здобувача складається з десяти тестів, кожен з яких оцінюється чотирма балами. Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач, складає 40.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється здобувачу, представлена у нижче наведеній таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1 – 10	11-20	21-30	31-40
Оцінка	2	3	4	5

Якщо відповідь на тестове завдання має 2-3 правильних значення, а здобувач зумів вказати частину з них, то сума балів у цьому випадку буде пропорційна кількості правильних відповідей. Наприклад, у тесті є три правильних відповіді, а здобувач вказав лише дві з них, тоді він отримує за тестове завдання два бали з трьох.

На тестування відводиться 15 хвилин. Правильні відповіді здобувач записує у талоні відповідей. При цьому усі граfi для відповідей повинні бути заповнені цифрами, що відповідають правильним, на погляд студента, відповідям. Через 15 хвилин здобувачі здають викладачу завдання з талонами відповідей. Викладач на наступному занятті оголошує результати тестування.

Якщо здобувач отримав негативну оцінку, то він повинен перездати її у встановленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли здобувач не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється мінімальна оцінка «задовільно».

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення усіх оцінок до електронного журналу.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії	
A	4,75–5,00	5	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4	Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Природа та сутність прав людини.
2. Класифікація прав людини.
3. Універсальність прав людини.
4. Захист прав людини в діяльності Ліги Націй.
5. Міжнародне право прав людини.
6. Роль Організації Об'єднаних Націй у формуванні міжнародно-правових стандартів прав людини.
7. Рада ООН з прав людини.
8. Універсальний періодичний огляд.
9. Верховний комісар ООН з прав людини.
10. Система договірних (конвенційних) органів ООН з прав людини.
11. Міжнародні механізми та процедури із захисту прав людини в ООН.
12. Загальна Декларація прав людини (1948) як джерело універсальних міжнародно-правових стандартів прав людини.
13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966) про стандарти прав людини. Комітет ООН з прав людини.
14. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966). Комітет з економічних, соціальних та культурних прав.
15. Захист прав людини в рамках Ради Європи: загальна характеристика та порівняльний аналіз з іншими регіональними механізмами.
16. Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод (1950) як джерело формування європейських стандартів прав людини.
17. Еволюція конвенційного механізму захисту прав людини в межах Ради Європи.
18. Європейський Суд з прав людини: порядок звернення та функції.
19. Предметна, темпоральна, персональна та просторова юрисдикції Європейського Суду з прав людини.
20. Виконання рішень Європейського суду в Україні. Контроль за виконанням рішень ЄС.
21. Захист прав людини в Європейському Союзі. Європейська Хартія основних прав Європейського Союзу (2000).
22. Діяльність ОБСЄ у галузі захисту прав людини в Європі. «Людський вимір» ОБСЄ.
23. Міжамериканська система захисту прав людини.
24. Африканська система захисту прав людини. Субрегіональні системи захисту прав людини в Африці.
25. Арабська система захисту прав людини.

26. Захист прав людини в рамках АСЕН (Асоціація держав Південно-Східної Азії).
27. Принципи тлумачення Європейським Судом основних конвенційних прав людини. Позитивні та негативні зобов'язання держави щодо захисту конвенційних прав.
28. Право на життя за ст.2 ЄКЗПЛ. Обсяг зобов'язань держави щодо права на життя.
29. Практика ЄСПЛ щодо права на життя.
30. Заборона катувань, нелюдських та таких що принижують гідність видів поведження чи покарання (ст.3).
31. Практика ЄСПЛ щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність видів поведження чи покарання.
32. Право на свободу та особисту недоторканність. Обсяг зобов'язань держави щодо права на свободу та особисту недоторканність (ст.5).
33. Право на справедливий судовий розгляд (ст.6). Концепція справедливого судового розгляду в практиці ЄСПЛ.
34. Практика ЄСПЛ щодо права на справедливий судовий розгляд. Справа «Олександр Волков проти України» 2013 р., «Бурмич та інші проти України» 2017 р.
35. Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції (ст.8). Зобов'язання держави за ст.8 Конвенції.
36. Практика ЄСПЛ щодо на права на повагу до приватного життя. Справа «С. і Марпер проти Сполученого Королівства» 2008 р., «Денісов проти України», 2018. Практика ЄСПЛ щодо права на повагу до житла. Справа «Кривецький та Кривецька проти України» 2011 р.
37. Право на свободу думки, совісті і релігії (ст.9). Зобов'язання держави за ст.9 Конвенції.
38. Практика ЄСПЛ щодо права на свободу думки, совісті та релігії. Справа «Кокінакіс проти Греції» 1993 р.; «С.А.С. проти Франції» 2014 р.; «Евейда та інші проти Сполученого Королівства» 2013 р.
39. Право на свободу вираження поглядів (ст. 10). Обсяг та складові права на свободу вираження поглядів згідно практики ЄСПЛ. Справи «Лінгенс проти Австрії» 1986 р.; «Угорський Гельсінський Комітет проти Угорщини» 2016 р.
40. Свобода зібрань та об'єднання (ст. 11). Зобов'язання держави за ст. 11 Конвенції.
41. Практика ЄСПЛ щодо права на свободу зібрань та об'єднання. Справи «В. Тимошенко та інші проти України» 2014 р., «Баранкевич проти Росії» 2007 р.
42. Право на власність (ст.1 Протоколу №1). Зобов'язання держави щодо права на власність.
43. Практика ЄСПЛ щодо права на власність. Справи «Спорронг і Льоннрот проти Швеції» 1982 р., «Лоїзиду проти Туреччини» 1996 р., «Фонд «Батьківська турбота» проти України» 2018 р.
44. Заборона дискримінації (ст. 14). Особливості зобов'язань держави щодо заборони дискримінації.
45. Правомірне обмеження прав людини. Відступ держави від своїх зобов'язань за ЄКЗПЛ 1950 р.
46. Захист прав людини під час збройних конфліктів.
47. Сутність міжнародного гуманітарного права. Женевські конвенції 1949 року.
48. Захист поранених і хворих під час збройних конфліктів.
49. Захист військовополонених.
50. Захист цивільного населення під час війни. Захист жінок та дітей під час війни

Рекомендована література

Основна література

1. Аракелян М.Р. Міжнародно-правовий захист прав людини: навчально-методичний посібник. К.:Фенікс,2019. 194 с.
2. Наливайко Л.Р., Степаненко К.В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: Навчальний посібник.Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.
3. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: Навчальний посібник. Х.:Право, 2020. 494 с.
4. Сироїд Т. Л., Фоміна Л.О. Міжнародний захист прав людини: Навчальний посібник. Х.: Право, 2019.310 с.
5. Шуміло І.А. Міжнародна система захисту прав людини: Навчальний посібник .Київ: ФОПГолембовська О.О., 2018. 168 с.

Додаткова література

6. Караман І.В., Козіна В.В. Європейський суд з прав людини, Європейська конвенція з прав людини та індивідуальні заяви: перше знайомство. – К.: ВАІТЕ, 2015. – 136 с.
7. Левенець А.В. Право іноземців на участь в мирних зібраннях: міжнародні стандарти та регулювання в Україні // Матеріали 71-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу економіко- правового факультету ОНУ імені І.І.Мечникова (23-25 листоп. 2016 р., м.Одеса) / відп. ред.: О.О. Нігреєва. – Одеса: Астропринт, 2016. – 236 с. – С.47-49.
8. Левенець А.В. Антикорупційний суд в Україні та світі: порівняльно-правові аспекти // МатеріалиВсеукраїнської науково-практичної конференції «Трансформація фінансової системи та обліку в умовах інноваційної глокалізації національної економіки» (25-26 жовтня 2018 року, м. Одеса). – С. 215-217.
9. Левенець А. В. Гуманітарна інтервенція як виняток з принципу невтручання у справи держави (в співавторстві). // Вісник Одеського національного університету. Серія: Правознавство. – 2019. – Том 24. – Випуск 1 (34). – С. 32-40.
10. Мандель Р. Я. Практика Європейського суду з прав людини у справах щодо заборони дискримінації / Р. Я. Мандель // Теорія та практика сучасної юриспруденції : матеріали VIII Всеукр. наук. конф. : 10 трав.-10 черв. 2016 р. – Харків, 2016. – С. 31–33..